

TRIBUNAL GHAL TALBIET ZGHAR

**GUDIKATUR DR.
VERONICA GALEA DEBONO**

Seduta tad-29 ta' Settembru, 2009

Talba Numru. 1840/2005

Citadel Insurance plc (C21550) kif surrogata fid-drittijiet ta' Richard's Printing Press Limited kif ukoll l-istess Richard's Printing Press Limited.

Vs

Jet Services Limited f'isimha proprjo kif ukoll ghan-nom u in rappreżentanza tal-kumpanija estera Fallow International Freight Limited.

It-Tribunal

Ra l-Avviz tat-talba li permezz tieghu s-socjeta' attrici qed titlob illi l-konvenuti jew min minnhom jigu kkundannati sabiex ihallsuha s-somma ta' elf, tlett mija u sebgha u erbghin lira Maltin u erbatax-il centezmu (Lm1,347.14) jew somma ohra verjuri rappreżentanti danni u spejjes inkorsi mill-atturi in konnessjoni ma merkanzija *printing press* importata f'Malta mill-Ingilterra f'Novembru tal-2004. Bl-

ispejjes u l-imghax kontra l-istess konvenuti ngunti ghas-subizzjoni.

Ra r-risposta tal-konvenuti li eccepew illi (i) preliminarjament, il-konvenuti qedin jecepixxu l-inkompetenza ta' dan it-Tribunal stante li dan m'ghandux gurdizzjoni a bazi ta' l-Artikolu 741 (a) tal-Kap. 12 tal-Ligijiet ta' Malta; (ii) illi kif taf tajeb il-kumpanija attrici l-merkanzija in kwistjoni kienet wahda uzata (*second hand*) u jinkombi fuq l-istess kumpanija li tipprova li din kienet funzjonabbli qabel l-istess merkanzija giet Malta, ghalhekk prova ta' spezzjoni antecedenti hija necessarja; (iii) illi inoltre, il-kumpanija attrici taf li l-imsemmija merkanzija ma gietx ippakkjata izda din sempliciment giet impoggija fuq il-vapur – ghalhekk l-istess kumpanija attrici taf li l-merkanzija kienet miftuha minghajr ebda protezzjoni kif normalment isir; (iv) illi l-kumpanija attrici ma gabet l-ebda prova dwar il-hsarat li gew ikkawzati u dwar il-valur ta' hsarat. Issir referenza ghall-fatt li l-istess kumpanija attrici bidlet it-talba taghha tlett darbiet (Lm1,211 fl-ittra datata 11/05/03; Lm1,261 fl-ittra datata 23/09/05; u Lm1,347 fl-Avviz); (v) illi l-konvenuti wettqu l-inkarigu taghhom skond is-sengha u l-arti u skond l-istruzzjonijiet moghtija mill-atturi; (vi) illi minghajr pregudizzju ghas-suespost, il-kumpanija konvenuta xorta m'hijiex il-legittima kontradittrici. Salvi eccezzjonijiet ulterjuri. Bl-ispejjes u bl-imghax legali kontra l-atturi ngunti ghas-subizzjoni.

Ra n-nota tas-socjeta' konvenuta Jet Services Limited.

Ra r-rikors tas-socjeta' attrici datat 17 ta' Marzu 2006.

Ra s-sentenza in parte moghtija minn dan it-Tribunal kif diversament presjedut fit-3 ta' April 2006, fejn l-ewwel eccezzjoni tas-socjeta' konvenuta giet michuda.

Sema' x-xhieda ta' Jean Portelli prodott mis-socjeta' attrici.

Sema' x-xhieda ta' Richard Hall prodott mis-socjeta' attrici.

Kopja Informali ta' Sentenza

Sema' x-xhieda ta' Arthur Tua prodott mis-socjeta' attrici.

Sema' x-xhieda ta' Olvin Galea prodott mis-socjeta' konvenuta.

Ra d-dokumenti kollha li gew esebiti.

Ra l-atti kollha tal-kawza.

Sema' t-trattazzjoni finali tal-avukati difensuri tal-partijiet.

Ikkunsidra.

Illi l-kawza odjerna tikkoncerna talba ghall-hlas ta' elf, tlett mija u sebgha u erbghin lira Maltin u erbatax-il centezmu (Lm1,347.14), u cioe ammont li s-socjeta' attrici hallset lill-assicurata taghha ghad-danni minnha sofferti meta din ta' l-ahhar importat merkanzija mill-Ingilterra, liema merkanzija waslet Malta bil-hsara. Peress illi s-socjeta' attrici giet surrogata fid-drittijiet tal-assicurata taghha, l-istess socjeta' attrici qed titlob il-hlas lura minghand il-konvenuti li kienu nkarigati sabiex jimportaw tali merkanzija.

Illi kif dejjem irid isir f'dawn it-tip ta' kazijiet, ghandu jigi stabilit fejn u f'liema stadju tal-process tal-garr tkun saret il-hsara, sabiex b'hekk wiehed jista' jasal biex jiddeciedi min hu responsabbli ghall-istess.

Illi skond il-provi prodotti mis-socjeta' attrici, l-kumpanija Richard's Printing Press Limited, li kienet assicurata mal-istess socjeta' attrici, kienet importat zewg magni, u partikolarment giljottina u *colour printing machine*. Dawn iz-zewg magni ma kienux godda izda kienu *second hand* u gew importati mill-Ingilterra.

Illi l-magni wasslu Malta f'Novembru tas-sena 2004 u meta wasslu gie kkostatat li wahda minnhom, u cioe l-*printing machine*, kellha l-hsara. Fil-fatt mis-*survey report* imhejji mill-Inginier Arthur Tua jirrizulta li dawn il-hsarat graw b'rizultat ta' diversi daqqiet fil-magna kompatibbli ma

daqqiet li saru permezz ta' *fork lifter*. Huwa kkonferma wkoll illi l-istess daqqiet kienu l-kagun dirett tal-fatt li l-magna ma kenitx qed tahdem. Meta xehed l-istess Arthur Tua, huwa baqa dejjem jikkonferma illi l-hsarat graw minhabba daqqiet li l-magna qalat minn *fork lifter*, u ta l-ispjegazzjoni teknika tieghu ghalfejn kien qieghed isostni hekk. Di piu, fil-kontro ezami li sarlu, l-Inginier eskluda li l-magna seta' ghalha l-hsara ghaliex intlaqtet minn merkanzija ohra waqt il-vjagg fuq il-vapur. Skond l-Inginier Tua, apparti d-daqqiet fil-magna li deheru li kienu godda u mhux antiki, l-magna kienet fi stat tajjeb hafna ta' manutenzjoni.

Illi ghalhekk is-socjeta' attrici deherilha li dawn kienu hsarat li kienu koperti mill-polza ta' assikurazzjoni u pprocedew sabiex ihallsu lill-assikurata taghhom d-danni li din kienet soffriet. In sostenn tal-hlas ta' l-ammont ta' danni reklamati, s-socjeta' attrici gabet il-provi dokumentarji kollha necessarja.

Illi b'kollox l-ammont li qed titlob is-socjeta' attrici jikkonsisti fl-ammont ta' Lm86.14 bhala *survey fees*, Lm1,211 danni mhallsa ghat-tiswija tal-magna in kwistjoni, u Lm50 bhala *excess*.

Skond Richard Hall li huwa direttur tas-socjeta' importatrici Richard Printing Press Limited, huwa stess kien mar jara l-magni gewwa l-Ingilterra qabel ma xtrahom, u dawn kienu jinsabu fi stat tajjeb u kien anki rahhom jahdmu. L-istess xhud ikkonferma illi l-magna in kwistjoni waslet Malta fuq *pallet* marbuta b'cintorin, u skond hu din hija sistema tajba bizzejjed ghat-trasport ta' tali merkanzija.

Illi minn-naha l-ohra, skond Olvin Galea li huwa l-Managing Director tas-socjeta' konvenuta Jet Services Limited, wara li l-magna waslet Malta, u fil-fatt anki wara li saret il-*claim* kontra taghha, s-socjeta' konvenuta saret taf minghand l-agenti taghha barra minn Malta illi l-magna in kwistjoni ma kenitx ippakkjata b'mod idoneju ghall-vjagg. Alavolja dan l-istess xhud jghid illi l-agenti tas-socjeta' konvenuta gewwa l-Ingilterra mill-ewwel indunaw li l-

Kopja Informali ta' Sentenza

magna ma kenitx giet ippakkjata tajjeb ma hemm assolutament l-ebda prova ta' dan.

It-Tribunal josserva illi s-socjeta' konvenuta esebiet kopja ta' email mibghuta mill-agenti tas-socjeta' konvenuta lilhom stess fejn jinghad illi l-merkanzija ma kenitx ippakkjata u kienet bla protezzjoni. Din l-email pero hija datata 28 ta' Gunju 2005 u cioe izjed minn sitt xhur wara li gara l-incident, u ghalhekk ma hemm l-ebda prova li *a tempo vergine*, l-agenti barra minn Malta kienu kkummentaw fuq din il-kwistjoni jew li kienu avzaw lil xi hadd b'din il-problema. Tant hu hekk illi meta x-xhud Olvin Galea gie mistoqsi jekk kienx avza lill-klijent (u cioe s-socjeta' importatrici) li l-merkanzija ma kellhiex *packaging*, u rrisponda li ma jafx.

Illi ta' min isemmi li l-email fuq imsemmi ma jikkontjeni xejn hlief rimarki maghmula mill-agenti barra minn Malta illi huma mhumiex ser jaccettaw ir-responsabbilta' ghad-danni kkagunati. Ovvjament meta nkitbet l-email kienet diga' saret il-claim ghall-hsarat u allura wiehed ghandu jistenna tentattiva ghat-tfarfir ta' responsabbilta'.

Illi s-socjeta' konvenuta ssostni wkoll li minhabba li kien hemm nuqqas ta' *packaging*, hija ma hargitx *bill of lading* normali izda biss *express bill of lading* li tikkostitwixxi biss prova tax-shipment u xejn aktar.

Illi tenut kont ta' dan kollu, t-Tribunal ser jghaddi sabiex jaghmel is-segwenti osservazzjonijiet fid-dawl tal-eccezzjonijiet sollevati mis-socjeta' konvenuta.

Fl-ewwel lok, fit-tieni eccezzjoni taghha, s-socjeta' konvenuta tikkontendi li gjaladarba l-merkanzija in kwistjoni kienet wahda uzata (*second hand*) kien jinkombi fuq is-socjeta' attrici li tipprova li din kienet funzjonabbli qabel l-istess merkanzija giet Malta u ghalhekk prova ta' spezzjoni antecedenti hija necessarja.

Illi t-Tribunal josserva li l-ispezzjoni antecedenti mitluba fil-fatt saret, ghaliex kif xehed car Richard Hall, hu flimkien mat-Technician tieghu kienu marru l-Ingilterra sabiex

jaraw il-magni in kwistjoni qabel dawn ma nxitraw, u kienu rawhom jiffunzjonaw u jinhaddmu b'mod normali. Din ix-xhieda ma gietx kontradetta u ghalhekk t-Tribunal jidhirlu li prova ta' tali spezzjoni fil-fatt saret.

Oltre dan, kif xehed u spjega b'mod car l-Inginier Arthur Tua, il-magni kienu fi stat tajjeb hafna alavolja kienu *second hand*, u jekk ma kienx ghad-daqqiet li kienet qalat wahda minnhom, din kienet tkun ghadha tiffunzjona ghaliex id-daqqiet kienu l-kawza principali ghalfejn ma baqghetx tiffunzjona.

Ghalhekk peress illi gie ppruvat li l-magna in kwistjoni kienet funzjonabbli qabel ma ntbaghtet Malta, din l-eccezzjoni ma tistax tigi milqugha.

Fit-tieni lok, permezz tat-tielet eccezzjoni taghha, s-socjeta' konvenuta tecepixxi li s-socjeta' attrici kienet taf li l-imsemmija merkanzija ma gietx ippakkjata izda din sempliciment giet impoggija fuq il-vapur, u ghalhekk l-istess socjeta' attrici kienet taf li l-merkanzija kienet miftuha minghajr ebda protezzjoni kif normalment isir.

Illi t-Tribunal josserva li ma ngabet l-ebda prova f'dan is-sens, u cioe ma hemm xejn li jindika li s-socjeta' importatrici kienet taf li l-magna ma kenitx giet ippakkjata. L-email esebita fl-atti tal-kawza kif gja spjegat ma tikkostitwixxi l-ebda prova f'dan is-sens ghaliex intbaghtet ferm wara li giet spedita l-merkanzija.

Oltre dan jidher illi l-kwistjoni ta' *packaging* hija ta' rilevanza minima fil-kaz in ezami ghaliex l-merkanzija ma gietx danneggjata minhabba li ntlagtet minn xi merkanzija ohra waqt li kienet fuq il-vapur, izda ghaliex qalat daqqiet serji ta' *fork lifter*. Li kieku l-magna kienet koperta b'xi *plastic* jew kartuna, d-daqqiet tal-*fork lifter* xorta wahda kienu jkollhom l-istess impatt li kellhom fuq il-magna. Ghalhekk din l-eccezzjoni ghandha tigi michuda.

Illi fir-rigward tar-raba eccezzjoni li l-kumpanija attrici ma gabet l-ebda prova dwar il-hsarat li gew ikkawzati u dwar il-valur ta' hsarat, jinghad li dan assolutament mhuwiex

minnu ghaliex kif jinghad izjed 'l fuq, is-socjeta' attrici esebiet il-provi kollha dokumentarji fir-rigward tad-danni reklamati minnha, u spjegat ezattament li l-ammont kien imqassam f'*survey fees*, *invoices* tal-*parts* u *labour*, kif ukoll l-excess. Dan iwassal biex din l-eccezzjoni tigi michuda.

Illi ma jidhirx li s-socjeta' konvenuta wetqet l-inkarigu taghha skond is-sengha u l-arti u skond l-istruzzjonijiet moghtija lilha kif eccepit minnha fil-hames eccezzjoni. Dan ghaliex jirrizulta li l-merkanzija ntlagt minn *fork lifter* waqt li kienet qed tingarr mis-socjeta' konvenuta. Kien proprju l-kompitu tas-socjeta' konvenuta li twassal tali merkanzija fi stat tajjeb jew almenu fl-istat li kienet qabel ma ngarret u dan ma sarx. Ghalhekk anki din l-eccezzjoni ghandha tigi michuda.

Fl-ahharnett fir-rigward tas-sitt eccezzjoni tas-socjeta' konvenuta li l-kumpanija konvenuta m'hijjex il-legittima kontradittrici, ghandu jinghad li ma ngabet assolutament l-ebda prova f'dan is-sens u ghalhekk din l-eccezzjoni ma tistax tigi milquagha.

Ghal dawn il-motivi t-Tribunal jaqta u jiddeciedi billi fl-ewwel lok jichad l-eccezzjonijiet kollha tas-socjeta' konvenuta, u konsegwentement jilqa t-talba attrici billi jikkundanna s-socjeta' konvenuta thallas lis-socjeta' attrici Citadel Insurance plc s-somma ta' tlett elef, mija u seba u tletin Ewro u disa u disghin centezmu (€3137.99) ekwivalenti ghal Lm1,347.14, bl-imghax kif mitlub fl-Avviz. L-ispejjes kollha tal-kawza inkluzi dawk tas-sentenza datata 3 ta' April 2006 ghandhom jigu ssopportati mis-socjeta' konvenuta.

**Av. Veronica Galea Debono
Gudikant.**

Kopja Informali ta' Sentenza

< Sentenza Finali >

-----TMIEM-----